

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
ország. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Az állami zárószámadás.

Baja, okt. 24.

Magánvagyonra fölött minden nagykoru és gondnokság alá nem helyezett egyén tetszése szerint rendelkezik.

Tekintélyesebb pénz-gazdaságoknál azonban — még ha azok magánvagyonra képeznek is — az oktalanság romlás veszélyének kikérülése végett szükséges, hogy a gazda minden nap ki tudja mutatni könyveivel cselekvő és szenvedő vagyonát s a kettő közötti különbséget.

Ha ez föltétlen kellék a magánvagyonra nézve, annál inkább szükséges volna az államvagyonra, mint közvagyonra nézve.

Ámde a gazdaság roppant terjedelme, a bevételek és kiadások óriási hullámzása lehetetlenné teszi a kezelési év mérlegének momentán összeállítását; e végből csak az elmúlt második évről számol az állam minden évben az országgyűlésnek.

Ilyen hosszú idő múltán azonban elvárható a nagyközönség is, hogy kellőképpen tájékozzák az államnak legalább két év előtti gazdálkodása eredményéről és a hírlapokat — mint a nagyközönség tudósítóit — oly adatokkal lássák el, a melyek világosan mutassák ki

legalább a pénztári eredményt. Ez nem történik. De nem hisszük azt sem, hogy maga az országgyűlés közvetlen és tiszta képet nyerjen a gazdálkodás eredményéről.

Bámulatos az a nemtörődömség, a melylyel a zárószámadások százmilliókkal való dobálzásait fogadják. Egy hang nem emelkedik ellene más, mint legfőleg a bizalmatlanság általánosságban értett kifejezése.

És hogy mennyi hitelre tarthat számot az ilyen nagy lábakon járó számadás, mutatja az is, hogy a múlt országgyűlési ciklusban a parlament feszült kíváncsisága dacára sem tudta a pénzügyi kormány biztosra megmondani, hogy hány millió az állam pénztári fölöslege, éveken át megtakarított készpénz-vagyon.

Íme, az 1900. évi zárószámadás 1212 millió utalványozási bevétellel szemben 1082 millió utalványozási kiadást mutat. A maradvány tehát 130 millió.

Ebben azonban ki nem fizetett pénzek is fordulnak elő; itt tehát csak két követelés áll szemben egymással: az államé, magánosok vagy alapok ellen és viszont ilyeneké az állam ellen.

Ebből tehát semmit nem tud meg a nagyközönség, amire kíváncsi lehet.

A pénzügyi előadó szerint azonban — aki adatait a zárószámadásból merítette — a tényleges pénztári eredmény a bevételeknél 1197 millió korona, a kiadásoknál pedig 1083 millió korona.

Itt nem csak az a szembeszökő, hogy a fentebbi 1082 millió utalványozással szemben *egy millióval több fizettetett ki*, hanem az is, hogy a pénztári tényleges fölösleg *113 millió roppant összegre roppant*.

Ebben azonban idegen vagyon is volt, tehát csak a vagyon hullámozását mutatja, de ha levonjuk belőle az idegen vagyont, meg kellene kapnunk a tiszta nyereséget vagy veszteséget.

Erről az idegen vagyorról azonban nem nyer tájékoztatást se a parlament, se a nagyközönség.

Mondja ugyan az előadó, hogy az ilyen levonások után csak 1074 millió korona nettó bevétel és 1038 millió nettó kiadás marad s a fölösleg az előirányzásnál közel 36 millió korona. Csakhogy ez nem áll, mert az 1900. évre előirányzott bevételek nem 1074 millióra, hanem 1147 millióra voltak téve, *így 74 millióval kevesebb folyt be az előirányzottnál.*

Ez kérelhetetlen szigorral mutatja, hogy a nagy rigorozitással előirányzott és dob-

TÁRCA.

A Boszporuszon.*)

EURÓPAI PART.

Utirajz. Irta: Vértési Károly.

Zsidó falu. — Albán falu — Bebek. — A Boszporuszonak legszűkebbre szorulása. — A hol annyi vér folyt. — Orbán mester. — II. Mohamed és az utolsó görög császársár. — Iréne hercegnét megöli.

„Oh természet, oh dicső természet,
Mely nyelv merne versenyezni veled?
Mily nagy vagy te s mentől inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz.“

Petőfi.

A Boszporuszon egyik disze az ortakői, két minaretos mosé, melyet II. Abdul Hamid szultán anyja építtetett. Igen formás építkezés a parton, messziről látható. A karsu minaretok silhonetjeit a Boszporusz kék vize fürösztí. A mosé háttérében Ortakői, zsidó-lakta, régies falu, tűzveszélyes faházakkal. Mosé és falu, jól veszik ki magukat viz partján.

Hegyfok mögött, Arnautakői lármás albán falu, regényesen fekszik a hegy lábánál. A

*) Mutatvány az írónak most megjelent „Konstantinápoly“ című 21 nagy nyolcadrésűt ivből álló, 65 díszes képpel illusztrált utirajzaiból. Ára címképes egész vászonkötésben 6 korona. Kapható a szerzőnél Zomborban.

Feketetengerből törekvő hullámok a falu alatt olyan erővel törnek elő, hogy a csolnakosok, ha ide érnek, kötelet dobnak a locsolgatott partra, hasonlóképpen a vitorlásokat is kötéllel vonják fölfelé. Éjszaki szélben a gőzösnek is erőfeszítésébe kerül magát ennél a sebes foknál a hullám zajgáson átküzdeni, a habtorlásokon keresztül vágni. Fokozott vágygyal, a továbbiakra nézve megnőtt kíváncsisággal haladtunk.

A parthoz igen közel járva, egy pompás, nagy bóbítájú szárnyast látunk a kertben, nagy kalitban. Rikoltoz a betanított kakadú görbe csőrével. Valamivel odább még disze-sebb kalitkában, két kis zöldtollú madár, az elválhatatlanoknak ismert, kedves dúdolgatók. A kert és a madarak nem töröké, ez nem kinozná azokat fogsággal, csak azért, hogy színes tollukban gyönyörködjék. A madár börtönöktől kis távolban, finom arcélű fiu és egy poetikus leányalak, körben ülve fiu gyerekek. Kaput nyitni indul a leányka, mialatt egy cselédkedő leány a madarak fürdővályujának a tisztázásával van elfoglalva. A rács kapu rézkopogatóját ismét döngetik. Lehet, hogy ez a ház ma vendégeket lát.

A Bebek öböl a Boszporusz nyájas öléből kelve, új képekkel lep meg. Domblánczolat mindkét part fölött. Szép kertjein kellemetes megnyugvót lel a sok látnivalótól fáradt sze-

münk. Egy ablakon bebólint a fának lombja. Sziklatömbök alján fakadó, locsolgó források, A török nem barátja a Nyugaton divó városi sűrű építkezésnek; ahol csak teheti, kertet ékel az épületek közé. Iparkodik megteremteni magának a nyugalmas létet. Azért is olyan szép a Boszporuszon könnyű föl-felé kunkorodó cifrasággal, hamisítatlan jellegű nyirilakokkal telehintett látkepe.

Tétova szemekkel keresek és megtalálok mindent. Látom a gyorsröptű madarat a légtelenben, ezüstös pikkelyű halat a kristály tiszta vízben, apró vizeret a zöld parton. Olyan, mintha ezüst galand volna.

A sziklás hegybe vájt öböl fölött török temető, örökzöld ciprusok erdejével. Félreismerhetlen tájszépségek. Örömtelen vidék nincs itt, patakokkal átszeldelt, több.

A virágok ezer, édes, jó illata száll elénk. Rövidebb, hosszabb madárdal, a természet örökszép himnusza. Szellő röpköd felénk egy oldalvölgyből.

Következik Rumeli-Hisszárnál a Boszporuszon legszűkebbre szorulása, a víznek legerősebb nyomulása, hullámjárással. Nézem a hullámok játékát. A Duna, Don Dnepper hatalmas ágakat bocsátanak a Feketetengerbe, egyéb kisebb folyók is sok vizet ömlesztnek abba; duzzasztják azt. Szorul a tengervíz a tengerágyban, utat tör magának szikla töm-

bal, végrehajtóval hajsolt bevételek s így az állam vagyforrásai ijesztő mérvben apadnak s az adózó nép rohamosan szegényedik.

Végül bevallja az előadó, hogy a tulajdonképeni pénztári maradvány nem 113 millió, nem is 36 millió, hanem csak valamivel több 13 milliónál.

Ime, ez az állami zárószámadás képe.

Ezt a számadást az állami számvevőszék készíti, amely független és egyenrangú tényező az államháztartásban a minisztériumokkal. El kell tehát hinnünk, hogy jól dolgozik.

Azonban még sem hiszszük, hogy a főntebb vázolt adatokból egyetlen honatya is tiszta képet nyert volna az állam 1900-ik évi háztartásáról és meggyőződött volna arról, hogy csakugyan 13 millió a pénztári fölösleg.

A rendszer és keretek tehát semmi esetre sem jók, mert nem adnak tiszta képet, legkevésbé pedig megnyugvást. A hit csupán a tisztviselők méltóságán és személyes megbízhatóságán alapul. Ez pedig vagyon kezelésnél nem alap és annál kevésbé megnyugtató, mert hiszen az állam zárószámadását még csak nem is az a testület nyújthatja be és magyarázza a parlamentnek, amelyik készítette, hanem a miniszterelnök.

Még egy megjegyzésünk van.

Az államadósság az 1900. évben, tehát egy év alatt 130 millió koronával szaporodott és az év végén 4627 millió koronára rugott.

Ezzel szemben a polgárok adózási képessége — mint azt főntebb kimutattuk — egy év alatt 74 millióval csökkent. Ha ez a gazdálkodás tovább is így folyik — bárha az állam vagyona ingatlanokban szaporodik is, de mert a közvagyonból sok (mint a középületek, utak, stb.) nagyobb kiadást vagy semmi bevételt sem produkál, a polgárok adózási képessége pedig ily rohamosan csökken — akkor az állami számvevő-

szék minden nagy tudománya dacára is mihamar belevezünk a deficitek tengerébe

Figyelmeztetés!

A baja-báttaszéki összekötő vasút érdekében ujabban megindult egy nagyobb széleskörű mozgalom. Minő eredményrel, az Isten a megmondhatója. Az 1898. évi nagy mozgalom után, a monstre deputáció tisztelgése után, bizonyosra vette a széleskörű érdekeltség ezen fontos közgazdasági kérdés közelgő megvalósulását. Az akkori miniszterelnök báró Bánffy Dezső, a kereskedelmi miniszter, mindannyian a legjobb reményekkel kecsegtették. A nagy deputáció legnagyobb része átszellemülve a miniszteri ígéretek, már vélni látták a Duna-hid pillérjeinek czölöpölését, sőt voltak olyanok, kik a közönséget biztatták ama kecsegtető kilátással, hogy egy év múlva gőzerővel keresztül nyargalunk a Duna-hidján. Alulírott, ki husz év óta ezen áldatlan munkában szerény részét kivette, a kétkedők ama csekély részéhez tartozott, kik a miniszteri ígéretek nem igen vette csengő pénz gyanánt, ismerve az előzményeket, és mindama elháríthatlan akadályokat, melyek eme nagyfontosságú közgazdasági kérdések elé részint intra, részint extra muros gördítettek. Alólírott, ki eme áthidalás eszméjét szóval és írásban propagálta, a ki az adatokat hangyaszorgalommal gyűjtötte, ezen eszme körül minden dobbanást figyelemmel kísért és eme hivatalos kijelentéseket saját értékökre megtanulta becsülni, a kellő consequentiákat levonni, már a bajai nagygyűlésen oly értelmű indítványt terjesztett be és fogadtatott el, mely indítvány, ha kellő méltatásban részesült volna, talán a Közép-Duna áthidalása ma már mégis valamivel közelebb állana a megvalósulás felé, mint a mennyire jelenleg van.

Ha jól emlékszem, indítványom a következőkép hangzott:

Válasszon az 1898-ik évi október hó 2-án, Baján összejött nagy érdekeltség a maga kebeléből egy állandó bizottságot, mely bizottság a miniszteri válaszok után is működését folytassa, miután előre nem tudható, hogy a miniszteri válaszok és ígéretek a nagyérdekeltséget kifogják-e elégiteni. Ezen indítványt elfogadták. De mi történt? A monstre küldöttség a miniszteri válasz íbis-redibisétől annyira a mánorban uszott, hogy megfeledezett eme bizottság választásáról. Négy év után távolabb estünk ezen közgazdasági kérdés megvalósulásától, mint négy évnek előtte. Nemcsak hogy előlről kell kezdenünk a munkát, hanem a mostani kereskedelmi miniszter urnak meg kell magyarázni és érthetővé kell előtte tenni, hogy mi a helyi érdek és mi egy országos érdek. Pedig ha az az agitationalis bizottság meg lett volna választva, mely ugy a fővárosi sajtóval, valamint az illetékes tényezőkkel az áthidalási ügyet felszínen tudta volna tartani, bizony nem kellett volna ezen fontos kérdést da capo kezdeni.

Nem tudom mikor fog tartatni Pécsen azon ígért nagygyűlés, mely a Közép-Duna áthidalás ügyében határozni fog, azt sem tudom, hogy mit fog ezen látogatottnak ígérkező nagy értekezlet határozni. De már most bátor vagyok a nagyérdekeltséget valamire figyelmeztetni. Okulva a multakon, ne essünk ugyanazon hibákba vissza. Tudvalevő dolog, hogy a miniszter urak rendszeren oly kegyesek, hogy a deputációkat szívesen fogadják, meg is ígérnek, hogy a kérelmeket fontolóra fogják venni, tanulmányozni fogják és talán azt is ígérnek, hogy lehetőség szerint a kérelmeket teljesíteni fogják. Ezeket a frazisokat évtizedek óta hallja a nagy közönség. Miért ne tennék ezt a nagyméltóságú urak, hisz ezek mind olyan szólások, melyek pénzbe nem kerülnek, és mégis

kelegen, nyomul kifelé. A vizek is nyomják egymást, akár mint az emberek. Még a növényországban is egyik a másikat elnyomni törekszik, a felnyuló nagy, az árnyékában eltörpülő kisebbet.

A törökök elnevezték a szép Boszporusznak ezt a helyét. ördög folyójának. (Seytan akyntis.) A sodorban, hullámok árral, zubogással rohannak, örvénnyel kanyarodnak hajónk mellett. Hajónk alatt pedig megmozdul a víz, erősen pofozza a partot.

II. Mohamed, a vad és kegyetlen,*) mint korszakos alak, világ felforgatás irányzatával, Európa akkori koronás bábujának megremegtetője, keresve az alkalmat kocódásra, e helyen a görög császárral többször szállva sorompóba, egy fantasztikus várat építtetett, (1452.) melynek a kerek tornyos falai el egész a hegyre kacskaringósan mennek fel. Mondják, hogy a neve kezdőbetűit ábrázolják a most már agg tornyok, avas falak. Még a romjában is bizarr szépnek mutatkozik ez az építkezés, a mely ma is látványosság számba megy. A vár elvesztette fontosságát, de a története megmaradt. A történelem mondja róla, hogy az elmúlt idők határmutatója.

Rengeteg sok vér folyt itt, a környéken, mikor viharral járó zivatarként pusztított itt

*) Több kegyetlen szultán volt. Itt csak a névrokon utódot említem. III. Mohamed, 17 testvérét, az anyját, meg a fiát megfojtatta.

a bős császár világverő karja, mikor a hódító kőgolyói szórták a halált, söpörték az embereket. Egy Orbán nevű magyar emberrel öntetett egy olyan nagy löveget, melyet száz ökör vont és a mely tizenöt mázsás kőgolyókat hajított ki a Top (ágyu) kapura, Byzanczfalára. A nyolcadik dörgésével eget, földet megrázkódtató mérges lövés, mely ijesztően ontotta a gyilkos tüzet és czélba vett sok életet, Orbán mestert is megölte; tehát a saját készítésű ágyujának a magva ölte ki belőle az életet. De a népvezető, a legmegfeszítettebb erővel hódításra induló szultán, rettentetlen hős, aki nem tudta mi fán terem a félelem, a kinek lelke, nagy tett szomjuhozásától égett, maga ugratott neki a viznek azután, hogy ostromló katonáit bátorságra serkentse. Az ostrom ötvenharmadik napján, veszedelemtől reszkető lovak összerázkódásával, harcosok véres kimulásával, löve, víva mégis bevette Byzancot, az ezer éves keresztény császári uralomnak véget vetve az akkori korszak vaderejével. A merre járt, félelmet és csodálatot gerjesztett.

Az utolsó görög császár, országa veszélyeztetett érdekeinek védelmére kelve, mikor a rémes hírek behatása alatt végreményét bukva, hitét megdőlni, mindent veszve látott, önként akart megsemmisülni. Magának rémes meghalási módot választott. Ugy indult el az önkéntes halál utjára, hogy ledobta magát

biborát s utolsó közemberként harcolt lélekzete elfogytaig. Végre elkeseredésében felkiáltott: Vedd Uram a lelkemet is!

El is vezett a hős császár népe haláltusájában és az ő halálmegvető harcában. A sötét balszerencse által üldözve a mint közharcosként vezett el, utolsó mentsvárára rárohantak a vad hordák és csináltak vérengző mészárlást. Sorsa alakulásának ez a viharos órája, egyszerre söpört el mindent, koronát, palástot és jogart. Elhült a görögökben a vér, látva vesztüket.

A cipőjén levő császári sasról ismertek rá összetiprott hullájára, melyet azután hogy megbecstelenítettek, illő módon takarították el. Levágott véres fejét Jusztinián lovasszobra előtt hengergették meg a porban, azután a szobor oszlopára feltűzték, hogy megremegtessék a szomszéd népek szívet, végre az egész országban körülhordozták az aludtvértől rémes császári főt, diadalom jeléül. De ha még csak eddig lett volna.

(Folyt. köv.)

egy kis mézes madzag, melyen a küldöttség illustris tagjai ideig-óráig szopogatnak. A pécsi összejövétel bizonyosan azt is fogja határozni, hogy újból egy deputáció menesztessék a miniszter urak magas színe elé, mondják meg minő fontos közgazdasági kérdés az ország egy nagy részére a Közép-Duna áthidalása. Az ország mennyiben károsult már eddig is, hogy ezen kérdést éveken át mibe sem vették. A miniszter uraktól elvárható, hogy csupa udvariasaságból azt fogják mondani, hogy át vannak hatva az ügy fontosságától, hogy hála-érzet köti esetleg Tolnámegyhéztb., stb. — de jelenleg vagy nincs pénz, vagy a közlekedési politika, vagy végre más, itt most fel nem említhető okok miatt, a hid ki nem építhető. Azonban a küldöttség legyen nyugodt, a kormány legközelebb az ügygel behatóan foglalkozni fog. A küldöttség jól végzett munka után, zsebjeit a miniszteri phrázisokkal tele rakva, haza megy és várja újból, mikor vesznek fel beruházási kölcsönt, mikor fognak a mondva csinált akadályok elhárulni és végre mikor verődik le a Közép-Duna fenekére az első pillér. Évek mulnak és újból ott leszünk a hid dolgában, a hol mindeddig voltunk. Csakhogy azon különbséggel, hogy az érdekeltség elfásul, közömbös lesz a saját legvitálisabb megélhetési érdekeivel szemben is; tapasztalván, hogy miniszteri phrázisokkal, közgazdasági kérdést meg nem lehet oldani, hidat nem lehet építeni, és a nagy közönség égető szükségleteit ki nem lehet elégíteni. Ezeket előre bocsájtva, már most figyelmeztetem a nagy érdekeltséget, hogy ne feledkezzenek meg egy oly bizottság megválasztásáról, mely minden körülmények közt, a Közép-Duna áthidalása körül folyton agitáljon. Agitáljon a képviselőházban, agitáljon a hivatott tényezőkkel a megyeházákban és agitáljon folyton a nagy fővárosi lapokban. Csak így vihetjük ezen reánk nézve fontos ügyet kellő düllőre, ha egy percig nem hagyjuk nyugodni és a nagy közönség érdekeit folyton felszínen tartjuk. Ehhez kell elsősorban egy agitacionalis bizottság és nem szabad megelégedni miniszteri válaszokkal. Újból kijelentem, hogy kellő időben figyelmeztetem a nagy érdekeltséget és kérem, hogy ezen figyelmeztetésemet szem elől ne téveszszék.

Dr. Boszkovitz Mór.

A baja-báttaszéki hid a képviselőházban.

A képviselőház f. hó 22 iki ülésén az expozé tárgyalása keretében Lukács pénzügyminiszter a függetlenségi és 48-as párt közbeszólalása után a baja-báttaszéki hid ügyében az alábbi nyilatkozatot tette:

Lukács László: A kormány közelebb törvényjavaslatot szándékozik előterjeszteni a beruházásokról. Célja ezen beruházásoknak, hogy különböző állami, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi, forgalmi, kulturális, adminisztratív, humanitárius és más érdekei az államnak, közvetlen kielégítést nyerjenek ezen létesítmények által; magasabb és gazdasági célja pedig az, hogy lendületet adjunk ipari életünknek (Mozgás a szélsőbaloldalon), hogy felébresszük a vállalkozási szellemet (Zaj a szélsőbaloldalon.) **Felkiáltások:** Drága pénzen! és

vért öntsünk a pangó gazdasági organizmusba. Tudom jól, hogy folytonos és kizárólagos állami munkákkal, állami megrendelésekkel egy országnak egész iparát alimentálni és fentartani nem lehet, (Igaz! Ugy van!) mindazáltal a jelen viszonyok között nem zárkózik el a kormány azon remény elől, hogy abban az esetben, ha sikerül nekünk évről-évre bizonyos rendszerességgel nagyobb munkákat elrendelnünk, nagyobb megrendeléseket tennünk, nagyobb pénzüsségeket forgalomba hoznunk, ez oly impulzusokat fog adni az ipari és gazdasági tevékenységnek, amelyek alkalmassak lesznek arra, hogy egy jobb, kedvezőbb jövőt készítsenek elő az iparnak. (Helyeslés a jobboldalon.) A beterveztendő törvényjavaslat szerint felhatalmazást nyerne a kormány a legkülönbözőbb munkálatok folyamatba tételére. Így a miniszterelnöki palotának megépítésére, a kultuszminiszterium részére új épület építésére, (Helyeslés a jobb- és baloldalon) egy koloniális rendszerű elmeegógyintézet létesítésére, (Általános helyeslés) már létező elmeegógyintézeteink kibővítésére, többrendbeli kórházi és szanatóriumi építkezésre (Általános helyeslés), némely vármegyei szükséglet kielégítésére...

Pichler Győző: A baja-báttaszéki hidra!

Lukács László: ... a Budapesten levő főkapitánysági épületnek kibővítésére, számos igazságügyi, nevezetesen törvényszéki és fogházi épületnek létesítésére a vidéken... (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Barta Ödön: Fogház kell a magyarnak a vidéken!

Lukács László: ... a gazdaság különböző ágainak előmozdítását célzó különböző létesítményekre.

Pichler Győző: A baja-báttaszéki hidra!

Lukács László: A Temes-Béga hajózhatóvá tételére, (Halljuk! Halljuk!) az állami kezelés alatt nem álló egyes folyók szabályozására, a vizmosások megkötésére, téli kikötőknek és rakodópartoknak létesítésére, különböző városok árvédelmi munkáinak megépítésére, kiegészítésére és egyes árvédelmi társulatok segélyezésére, különböző gazdasági célok előmozdítására, így a marhatenyésztés, borértékesítés, a len- és kender-termelés előmozdítására szükséges intézkedésekre, a faértékesítés előmozdítása céljából erdei vasutak építésére, azonkívül az állami vasműveknél különböző természetű beruházásokra. Mindezen kívül számos vasuti létesítményekre, amelyek közül csak egynehányat kívánok névszerint felsorolni. (Halljuk! Halljuk!) Az ungvár—nagy-bereznai határszéli fővasutnak kiépítése...

Thaly Kálmán: Az a hadügyminiszternek kell! (Mozgás. Halljuk! Halljuk jobbfelől.)

Lukács László: ... amely négy különböző létesítményből áll, a nagy-bereznai határszéli fővonal kiépítéséből, a csap-ungvári államvasuti vonal átalakításából, a nyiregyháza—csapi államvasuti vonal teljesítő képességének emeléséből (Helyeslés a jobboldalon.), amelyek mind 25 és fél millió koronát fognak igényelni. Azután felhatalmazást kér a kormány a székegy vasutak egész hálózatának kiépítésére (Általános élenk helyeslés), amely ismét számos különböző munkálatokból áll s nem kevesebb, mint 34.200.000 koronát fog igénybe venni, ezenkívül a fumei különböző beruházásoknak egyik csoportjára, nevezetesen az ottani kikötőnek egy új medencével való kibővítésére, a kikötőnek különböző vasuti berendezésekkel való kiegészítésére, amely munkálatok ismét 10.700.000 koronát vennének igénybe. Mindezen kívül számos más vasutépítésre, hidépítésre kérek felhatalmazást; mindez, összevéve a felmerülő összes költségeket, körülbelül 200 millió koronát fog kitenni. *A bajai hidról azért nem nyilatkozhatom még, mert bár valószínűnek tartom, hogy az is fel lesz véve a programmba...*

Pichler Győző: Helyes!

Lukács László: ... de miután a sorrend iránt még tárgyalások folynak, ezért kötelező nyilatkozatot ez idő szerint még nem teszlek.

Pichler Győző: Pedig az a legfontosabb!

Thaly Kálmán: Hiszen a »b« betű elül van! (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Utóhangok az iparosok országos gyűléséhez.

Baja, 1902. okt. 24.

A minap fejezték be az ország iparosai, három napig tartó tanácskozásuk után, a nagygyűlésüket, melyre nagy számmal mentek el Nagyváradra a testületek és kamarák képviselői az ország minden részéből.

Az iparosok önértetes hangja tudtára adta az ország minden tényezőjének, akiket illet, hogy mit kíván a magyar nemzetnek ez a törzsökös osztálya. Ritka eset az, hogy valamelyik osztály céljai annyira egyek a nemzet egyetemes céljaival, mint mikor az ország iparos-osztálya az *önálló vámterületet* sürgeti. A nagy nemzeti ujjászületés forrongásából alakult ki a magyar ipar megteremtésének eszméje. A honi ipar védelmére 1842-ben megindult mozgalom vezetőit már annak az örök igazságnak a szelleme hatotta át, hogy ez a nemzet sohasem lesz gazdag és hatalmas, ha nem lesz erős iparos osztálya. Ezért *nemzeti érdek az iparosok érdeke.* És ezért *szólhat joggal az iparos osztály a nemzet nevében.*

A magyar iparosok nagyváradai nagygyűlése a nemzettel való együttérzés jegyében fogott munkájához. Mint mikor a munkás, mielőtt a kalapácsot kezébe fogja, Isten segítségét kéri, úgy fejezte ki lelke érzését a köznapi munka előtt a kongresszus. A nemzet pedig egyesítette szavát az iparos osztályéval. Kivánni való, hogy a nagyváradai kongresszus munkájának többi eredménye is úgy megtalálja az utat a nemzet szívéhez, mint az önálló vámterület követelő határozat. Ahogy az önálló vámterület a magyar ipar további fejlődésének elengedhetlen alapszükséglete, úgy a nagyváradai kongresszus határozatai az ipar erősítésének lényeges támaszpontjai.

Érdekes volt megfigyelni a hangulatot, mely kifejezésre jutott az ország kézműiparosainak körében. Ha ezt a hangulatot figyelné a kormány és az ő parlamenti többsége, bizonyosan nem erőltetné azt a szerencsétlen közgazdasági kiegyezést, melynek koldusai az összes iparosok. Ezeknek a gyűlése, habár a legtisztéletreméltóbb formák között, valóságos ítéletet tartott a negyedfél évtizedes politika fölött, mely az ország elszegényedésére vezetett és az egész iparosság sorsát ugyszólva a nihilbe, a kétségbeesésbe terelte.

Az alakulás teendői után mindjárt arra tért át a gyűlés, hogy követeli az önálló vámterületet. *Kövelet* és nem kéri többé, hiszen elmúlt a jámbor óhajtasok időpontja. Mikor az emberek százezrei azt látják, hogy a mai viszonyok között minden küzdelmük haszontalan és menthetetlenül lejjebb jutnak a megsemmisülés lejtőjén, bizony nem csoda, ha türelmüket veszítve, fordulnak követelő szóval az ország ügyeinek intézői felé. Ellenkezőleg, az a csoda, hogy még mindig csak irásokkal ostromolják a törvényhozó testületet és a minisztériumok kapuit. Hogy elkeseredésükben az erős, nagy demonstrációk terére nem lépnek, amire már ezer okuk volna.

Az ipartörvény módosítása az ipari viszonyok belterjes orvosolását biztosítja. A megalakított országos iparszövet-

ség pedig kifelé való hatásában lesz elősegítője a magyar iparosok érdekeinek. Ez a nagyhorderejű kérdés az *aradi* ipartestületből indult ki s Kiss Ferencz titkár erős munkáját és ügybuzgalmát dicséri a nagyarányu terv kidolgozása, mely az önálló vámterület mellett gerince volt a kongresszus anyagának.

Színház.

New-York szépe.

1902. október 17.

Hamarosan mit vehettek elő, hogy sürü ismétlésbe ne essenek, új darabot se adjanak, azután közönségre is számíthassanak? Elővették New-York szepét, mely amerikai is, meg szép is. Van benne tánc, bukfenc, mindenféle tarkaság, egy csomó csinos dallam s készen van a mindig nagy tetszésnek örvendő operette. Némethné lépett föl a címszerepben. Játékával eddig sem ragadott el bennünket, de mégis annyira amennyire kielégített — ma sehogy sem voltunk vele megelégedve. Annál inkább hatott Kállai Jolán Fifije, amely a bájos művésznőnek mindenestre legjobb szerepei közé tartozik. Minden affectálás nélkül, előkelő finomsággal játszotta meg szerepét. Sziklai Blanka (Cora), ezzel a fellépéssel bizonyosságot tett arról, hogy az operett az ő birodalma. Feltűnő szép színpadi megjelenésének játékbeli közvetlensége és bár kisterjedelmű, de kellemes hangja adják meg igaz varázsát. Gerlaki Kissiet producálta és mint rendezes, ma is szédületes táncával aratott zajos sikereket. Rátkay (Bronson) elemében volt és kimókázta magát istenigazában. Pompás volt Németh is a bolond szerepében. Baranyai (Tvidles) és Falussy (Harry) jól disponálva, csintalan kedvvel, hévvel énekelték dalaikat. Szigethi és Ujvári tréfás táncbetétjét nem győzte a közönség eléggé tapsolni.

A vörös talár.

1902. október 18.

Ez a dráma mely az összes europai színpadokat fényes sikerrel járta be, a francia igazságszolgáltatás szomorú képét mutatja be. A romlottság, az önzés, a politicalai és jogi corrupció erős jelenségeit tárja fel darabjában Brioux, a szerző, aki lesújtó módon demonstrálja, hogy a stréberség, a kapaszkodás, az előbbre jutni vágyás mennyire el tudja fojtani Franciaországban a lelkiismeretet, elhallgattatni a részvétet és elnémitani az igazság szavát. Az előléptetési vágy hajtja a francia bíróság tagjait, versenyeznek a »vörös talár« után, a mely a francia magasabb birói hivatal jelvénye. A versenyben nem törődnek azzal sem, ha ártatlanokat is hurcolnak a verpadra. Bíró és ügyész, kiket a protekció hiánya folytán mellőznek azáltal vélnek érdemeiket szerezni, hogy mindenütt és mindenáron bűnösöket keresnek és vakságukban egész családokat tesznek ezáltal tönkre.

A mi magát az előadást illeti az a legjobb drámai előadások egyike volt. A darab legerősebb szerepét, (Janette) az ártatlanul vádolt feleséget Tarján Irma játszotta meg. Érdemes alakítást nyújtott. Minden esetre a legérdemesebbet és legértékesebbet, amelyet tőle eddig láttunk. Nagy jelenete Mouzonnal, a vizsgálóbíróval, kinek szemébe vágja kegyetlenségét, bravuroz volt. Telve erővel, vad szenvedélylyel. Etcheperet Krasznai játszotta. Jól megfogta szerepét és néma fájdalomában, mikor az ártatlan embert a bíró vallatja, haragja kitörésében, mikor feleségével akarja a lelketlen vizsgálóbíró megfogadni, ép oly megkapó és realiztikus volt, mint feleségével való nagy jelenetében. Mouzon szerepét Baróthyra osztották. A leghálátlanabb és legnehezebb szerepet. De Baróthy ezt a kellemetlen és visszataszító szerepet is elfogadhatóvá tudta tenni és minden jelenésével a gondolkozó, boncoló színészt árulta el. Hogy Falussy, a mi kitűnő színészünk Vagret szerepét előtérbe fogja helyezni, azt sejtettük. Pompásan játszotta meg nagy jelenetét, mikor elmondja feleségének, hogy védbeszéde elmondásánál nem is a vádlottra, hanem arra gondolt, hogy túltegyen a párizsi védőügyvéden, akinek diadalát akarta megtépázni. Szerencsésen fogta fel Rátkai is

a képviselőt. Mihályfi (Vagretné), Bertha (Szabados), Németh (Elnök), Cs. Almássy Julia (Etcheperé anyja), Sándori (Le Bronzuli), Torkos (Ardeil), mind azon buzgólkodott, hogy az előadás kifogástalan legyen. — Külön dicséret illeti Sz. Nagy Kálmánt és Berényit kis szerepük ügyes megjátszásáért.

Egy görbe nap.

1902. október 19.

A Borszem Jankó összes népszerű alakjai vonultak fel vasárnap Csicseri Bors és társa (Ágai Adolf és Almási Tihamér) bohózatában. Irodalmi értéket a legnagyobb igyekezettel sem tudnánk felfedezni a darabban, a hallgatóság mindazonáltal — különösen a karzat — elég jól mulatott a népszerű Mokány Berezi (Falussy) szaftos mondásain, Sanyaró Verdel (Ujvári) nyögésein és Kraxelhuber p. p. megjegyzésein. Németh, mint Wewres-hegyi, kifogástalan volt s ugyanaz áll Rátkaira is, ki Mihászna Andrást személyesítette. Halász Alfréd Bukovay Abszít szerette volna alakítani — de nem bírta. Nem értjük, hogy miről volt jó neki folyton hétrét görnyedni s a száját állandóan táltva tartani. Bukovayt mint snájdig, örökké jókedvű bohém fickót képzeljük magunk elé s nem mint figurát. Kállai kedves kis szobacica volt, épúgy jók voltak még: Némethné, Baróthy és Konc.

Szent István király.

Október 20

Dobsa Lajosnak, a kiváló színműirónak ez a kevésbé sikerült drámája került hétfőn előadásra — üres ház előtt. Közönségünk jó izlését dicséri, hogy nem tud lelkesedni oly szindarabok iránt, ahol a nemzet félisteneit viszi színpadra a szerző. Szent István király! Hisz a te szent neved a magyarok imádságában van! — és ezt a szentet, mint megsalt férjet viszi színpadra a szerző. Az előadásról nincs sok mondani valónk. Unottan ment az előadás elejétől végig s csupán Tóth Antal, Baróthy, Tarján és Fenyő Józsa alakításai tudtak figyelmet kelteni. Hisszük, hogy Fenyő kisasszonyt mihamarabb nagyobb szerepben fogjuk látni annál is inkább, mert mutatkozó tehetsége praedestinálja őt erre.

A legérdekesebb volt, hogy a színpalak mögött többször belefújtak egy Á sipba, úgy hogy a hallgatóság azt hihette, hogy valami dalárda fog rögtön actióba lépni. Később tudtuk csak meg, hogy az a mysticus Á ezen előadás alatt a király érkezését jelző kürtző akart lenni.

W. A.

A kis szökevény.

1902. október 21.

A nálunk tavaly is már előnyesen ismert angol táncoperett Gerlaki Herminnek, a társulat kedvenc soubrett primadonnájának jutalmául adatott. Sok mondani valónk nincs róla. Hiszen tavaly ezzel a szereppel hódított meg bennünket, most pedig csak megerősítette a közönség hálás vonzalmát, mely egy gyönyörű virágbokrétaban jutott ma kifejezésre. Tamarindot Németh sok mókával fűszerezve, zamatos komikummal állította elének. Carménitát Némethné személyesítette és szép énekével főleg pedig pazarfényű toiletteivel kellemesen hatott. Ujvári Flipperje egyszerűen felülmulhatlan volt. Különösen jól eltalálta szerepének flegmaticus hangját. Lovasdi játékpedig könyekig kacagtatott. A többi szerepek a tavalyi jó kezekben voltak. — A zenekart nagyban hibáztatnunk kell, hogy az első felvonás bölcös-dalát oly gyors tempóban játszotta, hogy Falussy (Leonello) énekével alig tudta követni és így ennek a mesés áriának a hatását majdnem lerontotta.

Egy görbe nap.

1902. október 22.

Ez a mulattató bohóság ment szerdán ismét zsufolt ház előtt. Ugy a darabról, mint a szereplőkről már megmondtuk a véleményünket.

Koldusdiák.

1902. okt. 23.

Németh Ignác karnagy jutalomjátékára szép közönség töltötte meg a nézőteret és lelkes tapsviharral fogadta pódiumára léptekor a derék népszerű karmestert, aki ugyancsak tűzzel dirigált ma este és sikerre is vitte ezt

a nehéz zenéjű operettet. A szereplők közül Falussyt és Baranyait illeti méltó elismerés a két koldusdiák szerepében, szépen, összevágóan énekelték nehéz piécüket. Némethné Laurát adta és előkelő distingvált játékkal, nemkülönben szépen csengő dalaival ma este valósággal elragadta a közönséget. Ugy látszik Némethné, ha akar, tud játszani is. Csak-hogy hát miért nincs meg benne mindig ez a jóakarát? Gerlaki, Németh, Rátkay, Mihályfi a szokott jók voltak. Az I. és II. felv. közt Marczel Andorné urhölgy a Vilarsi dragonyosok nagy áriáját adta elő és szépen iskolázott hangjával zajos tetszést aratott. (sz. v.)

HIREK.

Távozó százados. Mannock Patrik, a Baján állomásozó honvéd huszárszázad egyik kapitánya, a bajai társadalom közkedvelt tagja, a törzstiszti tanfolyamra Budapestre vezényeltetett.

Tarján Irma jutalomjátéka. Színházunk kedvelt drámai színésznőjének Tarján Irmanak f. hó 25-én este lesz jutalomjátéka. Ez alkalommal Lengyel Henriknek a Szabadkán állomásozó es. és kir. gyalogezredbeli főhadnagynak sikert aratott színműve a »Magda eljegyzése« kerül színre. Az előadásnak kiváló érdekességet fog kölcsönözni a szerző személyes jelenléte is.

Esküvő. *Raniszavlyevits Dusan* budapesti m. kir. államvasuti tisztviselő f. hó 28-án d. u. 12 órakor vezeti oltárhoz özv. Trapli Ferenczné kedves leányát *Erzsikét*.

Halálozások. *Bene Gyuláné* szül. *Sándor Ilka*, Bene Gyula tanítóképezdei tanár neje f. hó 21-én hosszas szenvedések után elhunyt. A közszeretben álló úrnő tetemeit f. hó 22-én d. u. 12 órakor helyezték örök nyugalomra a Szt.-Rókus sirkertben.

Megrendítő csapás érte özv. Szabovlyevits Mihályné úrnőt és családját. Szabovlyevits Vladimir, a városunkban is széles körökben közkedvelt, rokonszenves csendőrtiszt helyettes, folyó hó 24-én, Beregszászon önkézzel vetett véget fiatal életének. Anyagi gondok sohasem zavarták és csupán az önértétlen ejtett valamelyes csorba adhatta a fegyvert a tulságosan érzékeny fiatalember kezébe. Halálhíre az egész városban mély és őszinte részvétet keltett.

Érdekes estélye lesz holnap színházba járó közönségünknek. Rátkai Sándor kedvelt komikusunk mint népszínmű író mutatkozik be »*A regruta*« című 3 felvonásos népszínművével. E népszínmű először a fővárosban aratott nagy sikert, egymásután 16-szor került színre, továbbá Debreczenben, Kassán, Aradon szinte nagy tetszés mellett adatott, legközelebb Szabadkán is színre fog kerülni. Ez előadásra felhívjuk közönségünk figyelmét.

Tettenért tolvaj. *Sümei* Andrásnak Weisz Lipót élesztőszállítójának az volt a szokása, hogy megdézsmálta a fűszerkereskedők pénzesfőkjait, ha véletlenül olyankor nyitott be, amikor nem volt ott senki. *Heiszky* Ferencz — ki már régen gyanakodott reá — e hó 19-én kileste és tettenérte az illetőt. Sümei a járásbírófogházában hűsöl.

Gyilkosság Béreghen. Béregh község lakosságát egy fiatal suhanc gyilkos merénylete tartja most izgatottságban. A véres esetről tudósítónk a következőket írja: *Darazsac* Alajos 17 éves suhanc a Stein-féle koresma előtt álldogált, amikor *Szudár* József megszólította s cigarettát kért tőle. Darazsac Szudárnak ezt a kivánságát nem volt hajlandó teljesíteni, amiért az őt ólmos botjával megütötte. Több se kellett Darazsacnak. Kést rántott s azt markolatig döfte Szudár mellébe, ki egy órai kínlás után meghalt. Elfogták s a bajai járásbírófogházába kísérték.

Lopás. *Pálfi* Jánosné panaszt emelt a rendőrségnél, hogy f. hó 18-án 214 korona értékű ékszerétől megszabadították s mindjárt meg is mondta, kire gyanakszik. A gyanúsított erre felkereste Pálfinét és szemrehányást tett neki a gyanúsításért, ez azonban szemébe megmondta, hogy őt gyanúsítja s ha elő nem adja a lopott dolgokat, lezárhatja. Pálfiné a lopott dolgok legnagyobb részét egy darab papirosba csomagolva megtalálta a folyosóján. Ugy látszik, gyanuja nem volt alaptalan.

Eljegyzés. Uram József budapesti fodrász jegyet váltott Fischel Ilona úrhölgygel Baján.

Baja, Szabadka, Zombor és Ujvidék adó felszólamlási bizottsága a következőképpen alakult meg az 1902—1904. évekre: Elnök: Tárczay Mór. — Tagok: Késmárky Béla, Mihályi, Somogyi Emil és Szigeti József.

Nagy idők tanuja. Kohn Samuel életének 89-ik évében f. hó 21-én d. u. 5 $\frac{1}{2}$ órakor rövid szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 23-án d. u. 2 $\frac{1}{2}$ órakor ment végbe nagyszámú rokonság és jóbarát részvétele mellett.

Szalma tűz. Bálint Mórnak a sumári bérletén f. hó 20-án este fél 7 órakor a szalma kazalok egyikében tűz ütött ki és 4500 kereszt tisztabuza szalmája és pelyvéja elégett. Biztosítva volt.

Szénlopás. Kráhl Károly szénkereskedő e hó 18-án egy vagon szenet kapott; nem birta azonban az egészet aznap beszállítani s mintegy 5 métermázsát másnapra hagyott. Másnap azonban hiába kereste a szenet, mert ezt az éj leple alatt ellopták.

Azok a fináncok! Ivanecz Márk csávolyi parasztgazda kertjében, hogyan, hogyan nem — dohánylevelek kezdtek nőni a nyáron. A jó szimatú fináncok azonban kiszagolták valahogy s Ivanecz uramat feljelentették. Három heti fogházat kapott érte, pedig égre földre esküdzött, hogy ő — *tormát* akart ott nevelni, nem dohányt.

A méregkeverő büntetése. Olvasóink emlékezhetnek még reá, hogy Rombab József nyomdászinas meg akarta mérgezni gazdáját Rajkovits nyomdászt, csak azért, hogy tőle megszabadulhasson. Ebben az ügyben szerdán volt a tárgyalás. A fiatal bűnöst számos enyhítő körülmény tekintetbe vételével csupán három havi fogságra ítélték.

Rendőrségünk bajban. Egy feltűnően bő mellfűzőt találtak a héten. A becsületes megtaláló a rendőrségre vitte, hol most nagy bajban vannak miatta, Meghirdették már minden módon, hogy egy ilyen, meg ilyen mellfűzőt találtak, de nem jelentkezik senki, hogy átvegye. Hogy is ne! Majd egy hölgy elárulja, hogy milyen bő a csipője. Hátra volna még, hogy a fűzőt, mint gazdátlan tárgyat elárverezzék, Dehát ki vesz ilyen nagyon bő fűzőt árverésen? — Ugy hallottuk, hogy a jogügyi bizottságot fogják összehívni legközelebb, hogy az döntsön, vajjon mit is csináljanak azzal a nagyon bő mellfűzővel?

A bácsi püspökség. Ujabban több oldalról hangoztatják a bácsi püspökség visszaállítását s ezzel a csanádi és pécsi püspökségek területének oly korlátozását, hogy a püspök hazafias földadatainak jobban megfelelhessen. A kalocsai érsek bácsi uradalma 180—190.000 forintot jövedelmez s ebből pl. 100.000 forintot kaphatna az új püspök. A bácsi egyházmegye magába foglalná Bács-Bodrogmegyét és Torontált, Zenta székhellyel. A kalocsai egyházmegyéhez akkor Bács-Bodrogmegye északi része tartoznék, Szeged, Szabadka és Baja városokkal és Csongrád-megyével. A csanádi egyházmegyéből a békésmegyei néhány község és Aradmegye északi része a nagyváradi egyházmegyéhez csatoltatnék. A csanádi püspök pedig a megmaradt kisebb egyházmegyét (Csanád, Temes, Krassó-szörény) magyarabb papokkal és tanítókkal láthatná el s az egyes községekben gyakrabban megfordulna.

A bajai és baracscai téli kikötők. A bajai és baracscai téli kikötők 1902. évi állapotára vonatkozólag a következő hivatalos adatokat közölhetjük:

1) A bajai sugovica téli kikötő. A bejárata a rendes kis vízállás alatt 1.5 méterre van kikotorva, maga a medence belső része helyenkint mélyebb, az állam által kikötött rész két méter. A téli kikötőben 120 normal hajó és 40 malom találhat elhelyezést. A téli kikötő a Ferenc-csatorna részvénytársaság tulajdonát képezi és jóváhagyott szabályzata és díjszabása van.

2) A baracscai kikötő. A kikötő bejárata 2.8 méterre van kikotorva. A két méter vízállás alatti területen elhelyezhető 57 normalis, esetleg megrakott uszály vagy 31 kerek gőzös, a 2 és 1 közti területen 25 darab üres normalis uszály, az 1 és 0 közötti területen 25 drb üres normalis uszály. Ezen téli menhelyen elfér tehát 107 normalis uszály, melyek

közül 57 terhelt lehet, vagy 31 kerek gőzös és 50 darab uszály. Ezenkívül a 0 viz feletti területen elhelyezhető még mintegy 25 hajómalom.

Szerencse a szerencsétlenségben. A jónévű L. vendéglős nemrég eladta üzletét, hogy San-Franciscoban élő gyermekeihez költözzön. Körülbelül 60.000 koronával kelt utra. Ismerősei alig gondoltak már reá, mígnem itthon az a hír terjedt el róla, hogy L.-et Brémában, midőn az Amerika felé induló hajóba akart szállni, ügyes zsebmeteszők teljesen kifosztották. Ugyanezen időtájt L.-nek egy ifjúkori barátja egy hosszú panaszos levelet kapott, melyben L. igazolta a hírlapközlemények valódiságát és arra kéri O. barátját, hogy jöjjön segítségül azonnal Brémába. A baráti kötelek folytán O. azonnal odautazott. S ma, O. felesége, a következő meglepő levelet kapta férjétől: »Képzeld csak, hogy L.-nek a nagy pechje mellett minő nagy a szerencséje! A gazemberek kilopták zsebéből a pénzzel telt tárcát és ezt kiüritve, eldobták. A rendőség megtalálta a tárcát és ebben nem talált egyebet, mint egy sorsjegyet, melyet L. a Török A. és Társa bankházánál, Budapest, VI., Teréz-körút 46/a. mely tudvalevőleg házámban a legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet, vásárolt. Közben az osztálysorsjáték huzásai voltak s te emlékszel reá, hogy elutazásom előtt Töröktől huzási jegyzéket kértem. Amint L. sorsjegyet mutatta, a nélkül, hogy bármire is gondoltam volna, megnéztem a sorsolási jegyzéket és látom, hogy L. sorsjegyet nagy nyereménnyel húzták ki. Képzelheted, mennyire örült ennek L. barátom.«

Esküdtszéki tárgyalás.

Az erdőőr büntette.

Barta István 33 éves erdőőr állt f. hó 22. a szabadkai esküdtszék előtt azzal vádolva, hogy Kovács Péter báttai lakost, augusztus hó 17-én délután 5 és 6 óra között, szolgálati fegyverével szándékosan lelőtte.

Barta a tett elkövetésének napján reggel átment Bajára s délután érkezett haza, ivott mindenütt s így már délután pityókos volt. Otthon megetette a baromfiakat s azután Petres Jakab kocsmájába ment, ahol már többben, közöttük három báttai ember is idogáltak. Ivott velük ő is. Este felé a vendégek közül kettő az erdő szélére ment megnézni a szénát, s velük indult Barta is, aki azonban csakhamar visszajött.

Ekkor már az idogálók a kocsmára előtt ültek. Barta közük lépett, szolgálati fegyvert lekapta válláról, henecegni kezdett, hogy ő milyen jó lövő, sőt egy nyárfára célozva bele is lőtt a fába. A kilőtt töltény helyett ujat töltött a puskába s azután a három báttai ember fejét vette célba:

— Hát nem hiszitek, hogy jó lövő vagyok? kérdé.

Kérdése után hátrálni kezdett, a puskát az emberek felé lövésre tartva. A három ember felugrott, kérlelni kezdték Bartát, de az e helyett, hogy lecsillapult volna Kovács Pétert célzás nélkül agyonlőtte, mire elszaladt. Később aztán visszatért a holttesthez s csak a kocsmárosné kértére nem lőtt még egyszer belé.

Barta István csak arra akar emlékezni, hogy ő azért lőtt, mert Kovács Péter egy vastag fával fejbevágtá. Önvédelemnek akarja minősíteni bűnét. Arra, hogy henegett volna,

hogy a nyárfába lőtt volna egyáltalán nem emlékszik.

A tanúk azonban ellene vallanak, sőt a legtöbb azt vallja, hogy az agyonlőtt Kovács Péternek semmi sem volt a kezében s így nem is üthette meg Bartát. Külömben, mind a három báttai ember a legbékésebb szándékkal csak csitítani akarta Bartát, aki épen séggel nem volt beszámíthatatlan állapotban.

A mai esküdtszék elnöke: Polgár József, szavazóbírák Marián Miklós, és Mahr Antal voltak. A vádhatóságot Joczits Milorád képviselte, a vádlottat Vécsey Samu dr. védte.

Rendes esküdteknek kisorsoltattak: Kovács Sztrikó György, Haverda Mátyás, Krahl Lipót dr., Andrassy György, Gaal Ferencz, Milkó Izidor dr., Varga Károly, Csajkás Mihály, Gyelmis Gerő, Szabados Sándor, Pucekz Kálmán, Bezeredy István; pótesküdtnek: Kosztolányi Árpád.

A vád- és védbeszéd után az esküdtek meghozták verdiktjüket, amely szerint vádlottat erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértés büntetében mondták ki bűnösnek, mire a törvényszék őt három és fél évi börtönre ítélte.

Védő a 92. §. nem alkalmazása miatt semmiségi panaszt jelentett be.

ÉRTESETÉS!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy nőm: Tófalvy Béláné több előkelő fürdőhelyen, u. m. **Tusnád, Karlsbad** stb. mint okleveles

masseur és

hidegvíz-gyógyász

működött s mint ilyen előkelő fürdő-orsosoktól elismerő nyilatkozatokkal rendelkezik, magam pedig mint ugyancsak

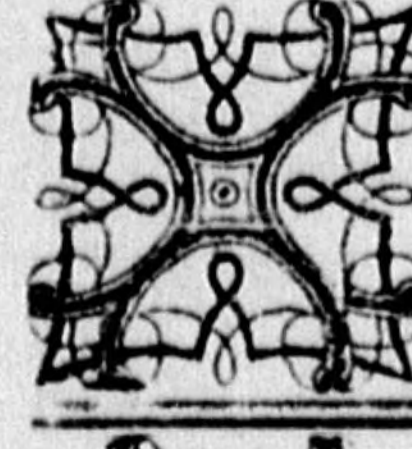
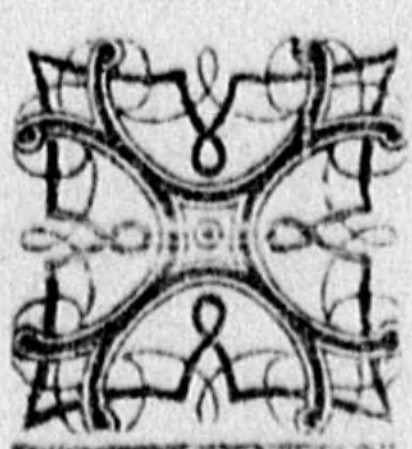
masseur és tyukszem-vágó

igen nagy gyakorlatra tettem szert — Baján letelepedtünk. Tisztelettel kérjük tehát a n. é. közönséget, hogy adandó alkalommal szolgálatainkat ezen irányban igénybe venni méltóztassanak.

Kiváló tisztelettel

Tófalvy Béla és Tófalvy Béláné

Baja, „Központi Szálló.”

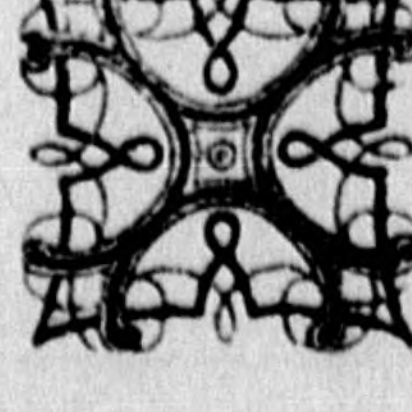

Feltűnő ujdonság.

DELICE

— Minden hirdetés felesleges
A dohányzó egyszer veszi és
többé mást nem szíhat

legjobb valódi francia **szivarkapapir és szivarkahüvely** kapható az ország minden különleges-
ségi áruházában.

11300. sz.

tkv. 1902.

Árverési hirdetés.

A bajai kir. telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést Surány Ignác újvidéki lakosnak Gorjánác Sándor béregyi lakos elleni végrehajtási ügyében Dr. Valentin Emil bajai ügyvéd mint a béregyi 750. sz. betétben Gorjánác Sándor jutalékára 11542/1900. számú végzéssel Surány Ignác javára bekebelezett és Dr. Reich Aladár bajai ügyvéd javára lefoglalt 41 kor. 20 fill. és járuléka követelés behajtásával megbízott ügygondnok kérelmére 41 kor. 20 fill. tőke, ennek 1893. jul. 31-től 1895. jul. hó 18-ig 6% os innen pedig 5%-os kamatai 12 kor. 30 fill. eddigi. 15 kor. 35 fill. ezuttal és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t.-cikk 144. 156. és vonatkozó §-ai alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó bajai kir. járásbírósg területén lévő a béregyi 750. számú betétben A I. 1-2 sorszám 304/1., 305/1. hrszám 4/12 részben Gorjánác Sándor illetve Gorjánác István dologi adós, 4/12 részben Szudár Simonné Gorjánác Julianna, 1/12 részben kiskorú Radicsév Klára, 1/12 részben kiskorú Radicsév Mária, 1/12 részben kiskorú Radicsév Katalin és 1/12 részben kiskorú Radicsév István társtulajdonosok nevében álló 182/a számú egész házas beltelekre 800 kor. kikiáltási árban ezennel elrendeli és arra Béregh községhezánál 1902. évi dec. hó 22-ik napjának d. e. 10 óráját kitűzi, a midőn a fenebél körülírt ingatlan a kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezők a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy ovadékképes papirokban a kiküldött kezéhez tegyék le.

Vevők a vételárat három egyenlő részletben és pedig az első részletet 15 nap, a másodikat 30 nap, a harmadikat pedig 45 nap alatt, mindig az árverés jogerőre emelkedésétől számított, de mégis az árverés napjától járó 5% kamataival együtt a bajai kir. adó mint letét-hivatalnál az ide két példányban és kellő felzetekkel benyújtandó kérvény kapcsán fizessék le.

A bánatpénz az utolsó részletbe számítatik be. A részletes árverési feltételek ezen kir. tkvi hatóság irattárában és Béregh községhezánál megtekinthetők.

A kir. telekkönyvi hatóság.

Baján, 1902. október hó 7-én.

Temmer,
kir. járásbíró.

Alapított 1862.

Schnetzer Ernő

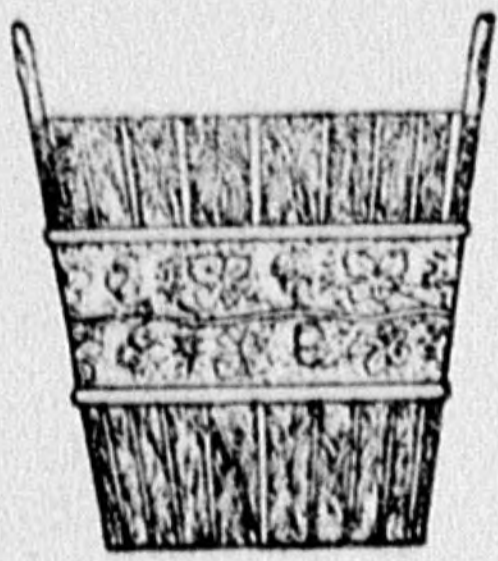
üveg- és porcellán kereskedése

B A J A N.

A legjobbaknak elismert

"Dittmar-féle lámpák

nemkülönb

**szőlő-
mosók**

úgy egyszerű, mint a legfinomabb kivitelben, nagy választékban, olcsó árak mellett kaphatók.

Legujabb mintájú képkeretek, legnagyobb választékban.

6. 4

Kiadó lakás.

A szent Antal-utcai 30. számú lakház (Schleicher Antal-féle ház mellett), mely áll három utcai szoba, konyha, éléstár, szép tágas üvegezett folyosó, pince, egy udvari szoba, konyha és mellékhelyiségekből. **azonnal kiadó.**

Bővebben **Novák Illés** rendőr vagy **Budapesti Dembinszki-utca 39. sz. első emelet 9. ajtó.**

2-1

JEGYZÉKE az
55,000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:
1.000.000 korona.

		Korona	
Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsoltatnak és készpénzben fizetendők.	1	jutalom	600000
	1	nyer. á	400000
	1	" "	200000
	2	" "	100000
	1	" "	90000
	2	" "	80000
	1	" "	70000
	2	" "	60000
	1	" "	50000
	1	" "	40000
	3	" "	30000
	3	" "	25000
	3	" "	20000
	3	" "	15000
	36	" "	10000
	67	" "	5000
	3	" "	3000
	437	" "	2000
	803	" "	1000
	1528	" "	500
140	" "	300	
34450	" "	200	
4850	" "	170	
4850	" "	130	
100	" "	100	
4350	" "	80	
3350	" "	40	
55,000	nyer. és jut. kor. összegben	14.459,000	

KIVÁLÓ SZERENCSE TÖRÖK-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Kilencz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

110,000 sorsjegy **55,000**

PÉNZNYEREMÉNYNYEL sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek **fele nyer** a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizennégy millió 459,000** koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet** alatt áll.

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad ($\frac{1}{8}$)	frt —.75	vagyis	1.50	korona
egy negyed ($\frac{1}{4}$)	» 1.50	»	3.—	»
egy fél ($\frac{1}{2}$)	» 3.—	»	6.—	»
egy egész ($\frac{1}{1}$)	» 6.—	»	12.—	»

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beklítése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. november hó 2-ig

bizalommal **HOZZÁNK** küldeni.

Török A. és Tsa

bankháza

BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték osztályai:

Főüzlet: VI, Teréz-körút 46/a.

Fiókok: 1. Váci-körút 4.

2. Múzeum-körút 11.

3. Erzsébet-körút 54.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. és TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben (utánvételezni kérem (postautalvánnyal küldöm (mellékelem bankjegyekben (bélyegeken.)) } A nemtetsző } törlendő.

Pontos cím:

Nagyobb mennyiségű káposzta és takarmány répa előjegyezhető
özv. Spitzer Simonné
téglaárában. 3 3

Nyomatott Nánay Lajosnál Baján.

HIRDETÉSEK
felvételnek a kiadóhivatalban
ifj. Wagner Antal
könyvkereskedésében.